
BOEKBESPREKING

Climate Change Adaptation in the Water Sector, edited by Fulco Ludwig, Pavel Kabat, Henk van Schaik and Michael van der Valk. Uitgegeven door Earthscan, Londen. ISBN 978-1-84407-652-9, 274 pag.

Het was een warme voorzomerdag. Ik zat in informele kleding te thuiswerken toen de deurbel ging. Nu zijn wij thuis slecht voorbereid op mensen die de voorbel gebruiken; al onze vrienden en bekenden weten dat ze achterom moeten komen. Aan de voordeur stond een geduldige postbezorger, bodes zijn sinds de opsplitsing van de PTT een achterhaald begrip, die een pakket wilde afleveren dat niet door de brievenbus paste. Nadat ik gecontroleerd had dat ik inderdaad de geadresseerde was, bedankte ik hem vriendelijk voor het getoonde geduld, en na de deur zorgvuldig te hebben afgesloten, scheurde ik snel de envelop open. Er bleek een kloek boek in te zitten wat ik niet besteld had, met als titel 'Climate change adaptation in the water sector'. Al op de voorkant zag ik hoe het kwam dat men mij met het boek dacht te plezieren: één van de vier editors is een goede bekende van mij.

Nu houd ik in het algemeen niet van boeken over Climate Change. Natuurlijk weet ik ook wel dat er op wereldschaal dingen aan het veranderen zijn die wel eens heel vervelend voor de mensheid kunnen zijn. Aan de andere kant bekruipt me het gevoel dat de oorzaak van het probleem dezelfde is als de partij die er het meest last van heeft. Als ik alle milieu-problemen van de wereld onder één noemer moet brengen, dan is het mij heel helder: alles komt door De Mens en zijn/haar ongebreidelde streven naar welvaart. Hoe

meer mensen, hoe meer wij de wereld omvormen tot een kunstmatige planeet, waarbij we niet moeten klagen dat er af en toe ook nog wat wateroverlast optreedt. Toen ik mij eind jaren zestig bewust werd van de wereld waarin ik leefde, hoorde ik dat er bijna 3 miljard (!!) mensen op de aarde leefden. In onze straat waren een paar gezinnen die zich een auto konden veroorloven. Inmiddels leven we met zes miljard mensen op de aarde, en in mijn straat heeft ieder gezin tenminste twee auto's. Tja, dat zou iets op de wereld kunnen veranderen...

Als ik in dat perspectief verneem dat er legio congressen worden gewijd aan de wereldwijde impact van de klimaatverandering op het waterbeheer, bekruipt me het gevoel dat de relatie tussen oorzaak en gevolg ontbreekt. Terug naar de wortel van het probleem zou geboortebeperving en een Postbus-51-campagne voor een gematigd leven veel directer op de oorzaak van het probleem aangrijpen. Dat heeft dan wel weer economische gevolgen, want als de consumptie niet groeit, groeit de economie niet, en als de economie niet groeit, renderen de beleggingen van het ABP niet meer, en kan niemand na mijn 65-ste (of zoveel later als dan aan de orde is) de waardevastheid van mijn pensioen nog garanderen. En zo doorschuivend geef ik de vakbonden de schuld van de klimaatcrisis, en vergeef ik mijzelf mijn vijfdaagse stedentrip naar Barcelona, die we zowel op de heen- als terugreis per vliegtuig met tussenlanding in Duitsland uitvoerden, dat laatste om een paar tientjes op de reiskosten te besparen.

Zo ver denken waterbeheerders niet na, en als ze het wel doen, melden ze dat niet. En dus verschijnt er een boek over adaptatie, oftewel: hoe te dweilen als de kraan nog open staat.

Tot zover het cynische deel van mijn verhaal. Natuurlijk snap ik ook wel dat het voor degenen die de wereld niet kunnen veranderen een opdracht is om de meubels te redden. En dus spreken over de hele wereld mensen met elkaar om uit te wisselen hoe het klimaat gaat veranderen, en hoe we daar met behoud van zo veel mogelijk mensheid op kunnen anticiperen. Maar het voelt toch een beetje als de brandweer die weet dat met brandpreventie alle ellende voorkomen had kunnen worden; als de scheepsbouwer die het schip niet mocht repareren, en nu gedwongen is tot hozen.

Klimaatverandering is als probleem in de mode, en mede daardoor worden er veel internationale activiteiten over dit onderwerp georganiseerd. De uitvoering van het boek wijst er op dat het in een dergelijke geldstroom tot stand is gekomen. Ondanks dat het niet meer dan XXII plus 274 pagina's telt, paste het mede door de zorgvuldige ingebonden uitvoering niet door mijn brievenbus. Er hebben 33 auteurs bijgedragen uit helaas slechts acht landen. Het betreft een bundel van vijftien bijdragen, gelukkig wel met een inleiding waarin het verband tussen de bijdragen wordt uitgelegd. Deel 1 is meer beschouwend, getuige de titel 'Climate Change and Water', maar elke bijdrage komt voor minstens 50% uit Nederland. Deel 2 betreft 'case studies' en dan gaan Zuid-Afrika, de Filippijnen, Thailand en Australië ook mee doen. Uit verantwoording maak ik op dat het een product van een 'Dutch-funded internationaal programma' betreft, waarbij er met name bij de case-studies bewust geselecteerd is naar goede inhoud.

Ik besluit om niet alle bijdragen te gaan lezen. Ik neem de inleiding door, om de impact van de inhoud te doorgronden. Het boekwerk blijkt bedoeld om 'decision-makers' van inhoudelijke munitie te voorzien. Het valt me op dat de bijdragen in het beschouwende eerste deel in een

paar regels worden geduid, terwijl aan de case-studies hele alinea's worden gewijd. De inleiding besluit met als eindconclusie van de acht case-studies dat technische en institutionele instrumenten moeten worden aangegrepen om de gevolgen van klimaatverandering aan te pakken, maar dat de oplossingen voor aanpassing ('adaptation') vooral lokaal gezocht moeten worden.

De bijdragen kenmerken zich door veel tekst, af en toe een schema en, naar mijn mening, te weinig figuren. In de eerste vijftig pagina's tel ik slechts twee figuren, daarna gaat het beter. Gelukkig oogt het boek wel als een eenheid, dergelijke bundels kunnen ook het karakter krijgen van een bijeen geraapte lappendeken. Zowel qua lay-out als inhoud straalt het boekwerk wel een evenwicht uit.

Nu ben ik geen 'decision-maker', maar als ik het wel zou zijn, betwijfel ik of ik door een dergelijk boekwerk mijn denken zou laten beïnvloeden. Een dik boek oogt indrukwekkend, maar is anno 2009 misschien niet helemaal meer het medium om te communiceren. Misschien dat een pakkende film-documentaire meer impact heeft.

Harry Boukes